

Середовище існування	Основні середовищ існування організмів: наземно-повітряне, водне, ґрунтове. Організм живих істот як особливе середовище існування. Життєві форми організмів.	<p><i>Знати</i> пристосованість організмів до умов життя; подібності в пристосуванні різних видів до однакових умов існування; особливості основних середовищ існування.</p> <p><i>Порівнювати</i> умови різних середовищ існування.</p> <p><i>Пояснювати</i> шляхи пристосування організмів до середовищ існування.</p>
Екосистеми	<p>Вид. Критерії виду. Ареал. Екологічна ніша. Структура виду. Популяція. Характеристика популяції. Структура популяції (вікова, просторова, статевая). Популяційні хвилі. Гомеостаз популяції. Генофонд популяції.</p> <p>Екосистеми, їх склад та різноманіття. Взаємозв'язки між популяціями в екосистемах (прямі і непрямі; антагоністичні, нейтральні і мутуалістичні; трофічні і топічні). Перетворення енергії в екосистемах. Продуценти. Консументи. Редуценти. Ланцюги живлення. Трофічний рівень. Трофічна сітка. Правило екологічної піраміди. Типи екологічних пірамід. Розвиток екосистем. Сукцесії. Саморегуляція екосистем. Агроценози.</p>	<p><i>Визначати</i> фактори, які впливають на чисельність і густоту популяції.</p> <p><i>Характеризувати</i> критерії виду; показники, що характеризують популяцію (чисельність, густота, біомаса, народжуваність, смертність, приріст); структуру виду і популяції.</p> <p><i>Пояснювати</i> значення популяційних хвиль; потребу охорони генофонду популяцій.</p> <p><i>Встановлювати</i> взаємозв'язки між популяціями в екосистемах; зміни угруповань в одному місцезнаходженні.</p> <p><i>Визначати</i> організми, що є продуцентами, консументами, редуцентами.</p> <p><i>Класифікувати</i> різні екосистеми; типи ланцюгів живлення; види екологічних пірамід.</p> <p><i>Пояснювати</i> зв'язки між організмами у екосистемах; вплив екологічних факторів на зміни в екосистемах; механізми саморегуляції популяцій та екосистем; особливості функціонування агроценозів, шляхи підвищення їх продуктивності.</p> <p><i>Визначати</i> причини змін екосистем.</p> <p><i>Порівнювати</i> природні і штучні екосистеми.</p> <p><i>Обґрунтовувати</i> потребу охорони генофонду популяцій; роль організмів продуцентів, консументів, редуцентів і людини в штучних і природних екосистемах.</p> <p><i>Розв'язувати</i> задачі з екології (структура, продуктивність</p>

<p>Біосфера</p> <p>Охорона видового різноманіття організмів</p>	<p>Біосфера. Ноосфера. Жива речовина біосфери її властивості і функції. Кругообіг речовин та потоки енергії в біосфері як необхідні умови її існування. Сучасні екологічні проблеми: ріст населення планети, ерозія та забруднення ґрунтів, ріст великих міст, знищення лісів, нераціональне використання водних та енергетичних ресурсів, можливі зміни клімату, негативний вплив на біологічне різноманіття.</p> <p>Вчення В.І. Вернадського про біосферу та ноосферу, його значення для уникнення глобальної екологічної кризи.</p> <p>Червона та зелена книги. Природоохоронні території (заповідники (біосферні), заказники, національні та ландшафтні парки). Поняття про екологічну мережу. Природоохоронне законодавство України. Основні документи щодо природоохоронної діяльності людини (Червона Книга, Зелена книга, білий та чорний списки). Міжнародне співробітництво у галузі охорони природи.</p> <p>Роль рослин у природі та в житті людини. Зникаючі види рослин в Україні.</p>	<p>і стійкість різних екосистем).</p> <p><i>Знати</i> структуру надорганізмного рівня життя; ролі живих організмів у перетворенні оболонки Землі (створенні осадових порід, ґрунтоутворенні, підтриманні сталості газового складу атмосфери).</p> <p><i>Визначати</i> межі біосфери.</p> <p><i>Характеризувати</i> властивості і функції живої речовини біосфери; форми забруднення навколишнього середовища.</p> <p><i>Розкривати</i> взаємозв'язки складових надорганізмних рівнів організації життя.</p> <p><i>Обґрунтовувати</i> шляхи подолання екологічної кризи (необхідність раціонального природокористування, розвитку альтернативних джерел енергії; необхідність збереження біорізноманіття).</p> <p><i>Знати</i> природоохоронні території; форми міжнародного співробітництва у галузі охорони природи.</p> <p><i>Класифікувати</i> види, занесені до Червоної книги, залежно від стану їх популяцій та ступеня загрози зникнення; природоохоронні території.</p> <p><i>Пояснювати</i> роль природоохоронних територій у збереженні та відтворенні біологічного різноманіття, рівноваги в біосфері.</p> <p><i>Обґрунтовувати</i> заходи охорони популяцій, екосистем на основі знань про особливості їхнього функціонування.</p>
Історичний розвиток органічного світу		
<p>Основи еволюційного вчення</p>	<p>Еволюція. Філогенез. Філогенетичний ряд. Еволюційна гіпотеза Ж.-Б. Ламарка. Основні положення еволюційного вчення Ч. Дарвіна. Біогенетичний закон Геккеля-Мюллера. Дивергенція та конвергенція, аналогічні та гомологічні органи, рудименти та атавізми,</p>	<p><i>Знати</i> аналогічні та гомологічні органи; рудименти та атавізми; мімікрію; тварин, які мають захисне, попереджувальне забарвлення; внутрішньовидової та міжвидової боротьби за існування; ароморфозів, ідіоадаптацій, загальної дегенерації.</p> <p><i>Характеризувати</i> основні положення синтетичної теорії</p>

<p>Історичний розвиток і різноманітність органічного світу</p>	<p>мімікрія та її види. Синтетична теорія еволюції. Мікроеволюція. Природний добір. Видоутворення. Макроеволюція. Біологічний прогрес і регрес. Сучасні еволюційні погляди (гіпотези адаптивного компромісу, перерваної рівноваги, неокатастрофізму, сальтаціонізму)</p> <p>Сучасна система органічного світу. Принципи класифікації організмів. Таксономічні одиниці. Поділ геологічної історії Землі на ери, періоди та епохи. Основні події, що відбувалися у ті чи інші геологічні періоди історії Землі</p>	<p>еволюції (елементарна одиниця, елементарні фактори, рушійні сили); шляхи біологічного прогресу (ароморфоз, ідіоадаптація та загальна дегенерація); сучасні уявлення про фактори еволюції (синтез екології і еволюційних поглядів). <i>Розрізняти</i> форми природного добору; способи видоутворення. <i>Визначати</i> причини та наслідки боротьби за існування. <i>Пояснювати</i> еволюційне значення популяційних хвиль, ізоляції; творчу роль природного добору; утворення нових видів. <i>Порівнювати</i> еволюційні гіпотези Ламарка і Дарвіна; різні форми боротьби за існування; дарвінізм та синтетичну теорію еволюції; макро- і мікроеволюцію. <i>Аналізувати</i> передумови розвитку еволюційних поглядів та еволюційного вчення; різноманітність адаптацій організмів як результат еволюційного процесу; форми природного добору. <i>Обґрунтовувати</i> відносність пристосованості організмів до умов життя у певному середовищі.</p> <p><i>Знати</i> основні еволюційні події в протерозойську (вендський період), палеозойську (кембрійський, ордовицький, силурійський, девонський, кам'яновугільний, пермський періоди), мезозойську (тріасовий, юрський, крейдяний періоди), та кайнозойську (палеогеновий, неогеновий, антропогеновий періоди) ери. <i>Аналізувати</i> ускладнення тваринного і рослинного світу в процесі еволюції. <i>Обґрунтовувати</i> єдність органічного світу.</p>
--	--	---